

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

4. března 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Sbližování právních předpisů – Telekomunikační služby – Zavedení otevřeného přístupu k telekomunikační síti – Směrnice 97/13/ES – Daně a poplatky použitelné na individuální licence – Přejícný režim zavádějící poplatek nad rámec poplatků povolených směrnici 97/13/ES – Překážka věci pravomocně rozsouzené pojící se k rozsudku vyššího soudu, v souvislosti s nímž se má za to, že je v rozporu s unijním právem“

Ve věci C-34/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionální správní soud v Laziu, Itálie) ze dne 11. prosince 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 17. ledna 2019, v řízení

Telecom Italia SpA

proti

Ministero dello Sviluppo Economico,

Ministero dell'Economia e delle Finanze,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), místopředsedkyně Soudního dvora, M. Safjan, C. Toader a N. Jääskinen, soudci,

generální advokát: E. Tančev,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Telecom Italia SpA F. Lattanzim, avvocato,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s P. Gentilim, avvocato dello Stato,
- za Evropskou komisi L. Malferrarim a L. Nicolae, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

* Jednací jazyk: italština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 22 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/13/ES ze dne 10. dubna 1997 o společném rámci pro obecná povolení a individuální licence v oblasti telekomunikačních služeb (Úř. věst. 1997, L 117, s. 15).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Telecom Italia SpA na straně jedné a Ministero dello Sviluppo Economico (ministerstvo pro hospodářský rozvoj, Itálie) a Ministero dell'Economia e delle Finanze (ministerstvo hospodářství a financí, Itálie) na straně druhé ve věci povinnosti, která jí byla uložena, aby zaplatila poplatek založený na jejím obratu za rok 1998.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 2, 12 a 26 odůvodnění směrnice 97/13 uvádějí:

„(2) vzhledem k tomu, že sdělení Komise ze dne 25. ledna 1995 o konzultaci týkající se Zelené knihy o liberalizaci telekomunikačních infrastruktur a sítí kabelové televize potvrdilo potřebu stanovit pravidla na úrovni Společenství s cílem zaručit, že režimy obecných povolení a individuálních licencí budou založeny na zásadě proporcionality a budou otevřené, průhledné a nediskriminační; že usnesení Rady ze dne 18. září 1995 o zavedení budoucího právního rámce pro telekomunikace [...] uznává, že vytvoření společných zásad týkajících se režimů obecných povolení a individuálních licencí členských států, které budou založeny na kategoriích vyvážených práv a povinností, při dodržení zásady subsidiarity představuje klíčový prvek vytvoření tohoto právního rámce v Unii; že je třeba, aby se tyto zásady vztahovaly na všechna povolení vyžadovaná pro poskytování všech telekomunikačních služeb a ke zřízení nebo provozování všech infrastruktur umožňujících poskytování telekomunikačních služeb;

[...]

(12) vzhledem k tomu, že všechny daně či poplatky uložené podnikům v rámci postupů pro udělování povolení musí být založeny na objektivních, nediskriminačních a průhledných kritériích;

[...]

(26) vzhledem k tomu, že se tato směrnice vztahuje jak na stávající, tak na budoucí povolení; že některé licence byly uděleny na období následující po 1. lednu 1999; že ustanovení těchto povolení, která jsou v rozporu s právem Společenství, zejména ustanovení, která přiznávají držitelům zvláštní nebo výlučná práva, jsou v souladu s judikaturou Soudního dvora neúčinná ode dne uvedeného v příslušných opatřeních Společenství; že u ostatních práv, která nepoškozuji zájmy jiných podniků podle práva Společenství, mohou členské státy prodloužit jejich platnost, aby zabránily žádostem o náhradu škody.“ *(neoficiální překlad)*
- 4 Článek 3 odst. 3 této směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby služby nebo telekomunikační sítě mohly být poskytovány buď bez povolení, nebo na základě obecného povolení, které je případně doplněno o práva a povinnosti vyžadující individuální posouzení nabídek a na základě kterého je vydána jedna nebo několik individuálních licencí. [...]“ *(neoficiální překlad)*

- 5 Článek 6 uvedené směrnice, nadepsaný „Daně a poplatky související s řízeními o udělení obecných povolení“, stanoví:

„Aniž jsou dotčeny finanční příspěvky na poskytování univerzální služby v souladu s přílohou, členské státy zajistí, aby daně a poplatky uložené podnikům v rámci postupů pro udělování povolení výhradně pokrývaly administrativní náklady spojené s udělováním, správou, kontrolou a zaváděním příslušného režimu pro udělování obecných povolení. Tyto daně a poplatky jsou zveřejňovány vhodným a dostatečně podrobným způsobem, aby informace byly snadno přístupné.“ *(neoficiální překlad)*

- 6 Článek 11 téže směrnice, nadepsaný „Daně a poplatky použitelné na individuální licence“, zní následovně:

„1. Členské státy zajistí, aby daně a poplatky uložené podnikům v rámci řízení o udělení povolení pokrývaly výhradně administrativní náklady spojené s udělováním, správou, kontrolou a uplatňováním příslušných individuálních licencí. Daně a poplatky použitelné na individuální licenci jsou úměrné objemu vyžadované práce a jsou zveřejňovány vhodným a dostatečně podrobným způsobem, aby informace byly snadno přístupné.

2. Aniž je dotčen odstavec 1, mohou členské státy v případě omezených zdrojů oprávnit vnitrostátní regulační orgány, aby uložily poplatky, které berou ohled na nezbytnost zajistit optimální využití těchto zdrojů. Tyto poplatky jsou nediskriminační a berou ohled zejména na nezbytnost podporovat rozvoj inovačních služeb a hospodářské soutěže.“ *(neoficiální překlad)*

- 7 Článek 22 směrnice 97/13, nadepsaný „Povolení platná ke dni vstupu této směrnice v platnost“, stanoví:

„1. Členské státy přijmou veškerá nezbytná ustanovení, aby povolení platná ke dni vstupu této směrnice v platnost s ní byla uvedena do souladu před 1. lednem 1999.

2. Pokud uplatnění ustanovení této směrnice vyvolá změny podmínek již existujících povolení, mohou členské státy platnost podmínek prodloužit, s výjimkou těch, které přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, která byla nebo mají být podle práva Společenství zrušena, za podmínky, že se to nedotkne práv jiných podniků vyplývajících z práva Společenství, včetně této směrnice. V takovém případě členské státy oznámí Komisi opatření přijatá k tomuto účelu a odůvodní je.

3. Aniž jsou dotčena ustanovení odstavce 2, budou povinnosti týkající se povolení platných ke dni vstupu této směrnice v platnost, která nebudou do 1. ledna 1999 uvedena do souladu s ustanoveními této směrnice, neúčinné.

V odůvodněných případech může Komise členským státům na jejich žádost povolit odklad tohoto data.“ *(neoficiální překlad)*

- 8 Článek 25 této směrnice, nadepsaný „Provádění směrnice“, v prvním pododstavci stanoví:

„Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí a zveřejní podmínky a postupy související s povoleními co nejdříve a v každém případě nejpozději do 31. prosince 1997. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.“ *(neoficiální překlad)*

- 9 Článek 26 uvedené směrnice, nadepsaný „Vstup v platnost“, stanoví:

„Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropských společenství.“ *(neoficiální překlad)*

Italské právo

Poštovní a telekomunikační zákoník

- 10 Až do provedení směrnice 97/13 byly veřejné telekomunikační služby v Itálii vyhrazeny státu na základě čl. 1 prvního pododstavce codice postale e delle telecomunicazioni (poštovní a telekomunikační zákoník), jenž tvořil přílohu decreto del presidente della Repubblica n. 156 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative in materia postale, di bancoposta e di telecomunicazioni (nařízení prezidenta Republiky č. 156 o schválení konsolidovaného znění právních předpisů v oblasti pošt, poštovních bank a telekomunikací) ze dne 29. března 1973 (běžný doplněk GURI č. 113 ze dne 3. května 1973).

- 11 Článek 188 poštovního a telekomunikačního zákoníku stanoví:

„Koncesionář je povinen platit státu roční poplatek ve výši stanovené tímto nařízením, jiným předpisem nebo aktem udělujícím koncesi.“

- 12 Tento poplatek byl vypočten poměrně ke všem hrubým příjmům nebo ziskům ze služby, která je předmětem koncese, po odečtení toho, co bylo vyplaceno za koncesi na veřejnou síť.

Nařízení č. 318/1997

- 13 Směrnice 97/13 byla provedena zejména decreto del presidente della Repubblica n. 318 – Regolamento per l'attuazione di direttive comunitarie nel settore delle telecomunicazioni (nařízení prezidenta republiky č. 318, kterým se provádějí směrnice Společenství v odvětví telekomunikací) ze dne 19. září 1997 (běžný doplněk GURI č. 221 ze dne 22. září 1997, dále jen „nařízení č. 318/1997“).

- 14 Článek 2 odst. 3 až 6 nařízení č. 318/1997 stanoví:

„3. Do 1. ledna 1998 jsou zachována zvláštní a výlučná práva na poskytování služeb hlasové telefonie a instalaci a provozování s tím souvisejících veřejných telekomunikačních sítí. [...]

4. Veřejné koncese a povolení uvedené v čl. 184 odst. 1 poštovního a telekomunikačního zákoníku platné v okamžiku nabytí účinnosti tohoto nařízení budou změněna z podnětu [vnitrostátního regulačního orgánu] před 1. lednem 1999 za účelem dosažení souladu s ustanoveními obsaženými v tomto nařízení.

5. Pokud použití ustanovení tohoto nařízení způsobuje změny podmínek platných koncesí a povolení, jiné podmínky než podmínky přiznávající zvláštní nebo výlučná práva, jež byla nebo mají být zrušena na základě tohoto nařízení, zůstávají v platnosti, aniž by byla dotčena práva, která pro ostatní podniky vyplývají zejména z práva Společenství.

6. S výjimkou ustanovení odstavců 4 a 5, povinnosti vyplývající z koncesí nebo povolení platných ke dni nabytí účinnosti tohoto nařízení, která nebudou uvedena do souladu s ustanoveními tohoto nařízení, pozbydou od 1. ledna 1999 účinnosti.“

- 15 Článek 6 odst. 20 tohoto nařízení stanoví:

„[...] poplatek požadovaný od podniků za řízení spojená s individuálními licencemi je určen výhradně na pokrytí administrativních nákladů na šetření, kontrolu řízení služby a zachovávání podmínek stanovených v samotných licencích. [...]“

16 Článek 21 odst. 2 uvedeného nařízení zní následovně:

„Pokud toto nařízení nestanoví výslovně jinak, ustanovení platná v oblasti telekomunikací se nadále používají. Zejména se nadále používají, pro účely uvedené v čl. 6 odst. 20 a 21, a do doby, než [vnitrostátní regulační orgán] stanoví jinak, ustanovení článku 188 poštovního a telekomunikačního zákoníku.“

Zákon č. 448 ze dne 23. prosince 1998

17 Článek 20 odst. 3 legge n. 448 – Misure di finanza pubblica per la stabilizzazione e lo sviluppo (zákon č. 448 o ustanoveních v oblasti veřejných financí k zajištění stability a rozvoje) ze dne 23. prosince 1998 (běžný doplněk GURI č. 302 ze dne 29. prosince 1998) stanoví:

„Od 1. ledna 1999 se na provozovatele veřejných telekomunikačních služeb již nevztahují ustanovení článku 188 [poštovního a telekomunikačního zákoníku].“

18 Na základě čl. 20 odst. 4 uvedeného zákona byl čl. 21 odst. 2 nařízení č. 318/1997 zrušen.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

19 Společnost Telecom Italia byla držitelkou výlučné koncese na veřejné telekomunikační služby na základě článku 188 poštovního a telekomunikačního zákoníku.

20 Sdělením Ministero delle Comunicazioni (ministerstvo komunikací, Itálie) ze dne 9. července 2003 byla společnost Telecom Italia vyzvána k zaplacení částky 31 118 630,05 eura z titulu nedoplatku koncesního poplatku za rozpočtový rok 1997 a částky 41 025 043,06 eura z titulu nedoplatku koncesního poplatku za rozpočtový rok 1998.

21 Společnost Telecom Italia zpochybnila uvedené sdělení u Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionální správní soud v Laziu, Itálie), který položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, která vedla k vydání rozsudku ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106).

22 V bodě 45 uvedeného rozsudku Soudní dvůr uvedl, že směrnice 97/13 brání tomu, aby členský stát od provozovatele, bývalého držitele výlučného práva k veřejným telekomunikačním službám, vyžadoval zaplacení peněžního poplatku, který odpovídá částce dříve vyžadované jako protiplnění za uvedené výlučné právo za rok počítaný od konečného data pro provedení této směrnice do vnitrostátního právního řádu, tedy až do 31. prosince 1998.

23 Ve světle téhož rozsudku předkládající soud v rozsudku č. 11386 ze dne 15. prosince 2008 rozhodl, že poplatek za rok 1998 je třeba uhradit.

24 Společnost Telecom Italia tento rozsudek zpochybnila u Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie), která rozsudkem č. 7506 ze dne 1. prosince 2009 potvrdila, že požadavek na zaplacení poplatku za rok 1998 je slučitelný s unijním právem, zejména s ohledem na rozsudek ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106).

25 Společnost Telecom Italia, která měla za to, že jí v důsledku nesprávného výkladu rozsudku ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106) provedeného Consiglio di Stato (Státní rada) vznikla škoda, podala proti italskému státu žalobu na náhradu škody v rámci občanskoprávní odpovědnosti z důvodu nesprávného výkonu soudní funkce u Corte d'appello di Roma (odvolací soud v Římě, Itálie), který rozhodnutím ze dne 31. ledna 2012 stížnosti podané touto společností vyhověl a konstatoval existenci zjevného porušení unijního práva.

- 26 V návaznosti na toto rozhodnutí se společnost Telecom Italia žalobou, o kterou se jedná v původním řízení, domáhá, aby předkládající soud určil, že nemá povinnost hradit ani částky požadované z titulu poplatku za rok 1998, a v důsledku toho aby nepřihlédl k překážce věci pravomocně rozsouzené pojící se k rozsudku Consiglio di Stato (Státní rada) č. 7506 ze dne 1. prosince 2009.
- 27 V této souvislosti má předkládající soud pochybnosti, pokud jde o působnost směrnice 97/13 a o to, zda jsou vnitrostátní právní úprava a její výklad provedený Consiglio di Stato (Státní rada) slučitelné s unijním právem.
- 28 Ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že podle výkladu podaného Consiglio di Stato (Státní rada) v rozsudku č. 7506 ze dne 1. prosince 2009 byla společnost Telecom Italia povinna zaplatit poplatek za rok 1998, jelikož tento poplatek byl protiplněním za koncesi na telekomunikační službu a není zpochybněno, že společnost Telecom Italia byla během tohoto roku i nadále koncesionářem a poskytovala takovou službu, i když ne výlučně.
- 29 V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že poplatek za rok 1998 byl vypočítán v závislosti na obratu společnosti Telecom Italia, a nikoli na administrativních nákladech a nákladech spojených s kontrolou, které jsou uvedeny v člancích 6 a 11 směrnice 97/13. Podle předkládacího soudu přitom není vyloučeno, že z rozsudku ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106) vyplývá, že po vstupu této směrnice v platnost byly peněžní poplatky, které bylo možné uložit podnikům v odvětví telekomunikačních služeb, upraveny výlučně těmito články.
- 30 Z toho podle předkládacího soudu vyplývá, že výklad podaný Consiglio di Stato (Státní rada) by mohl být v rozporu s judikaturou stanovenou Soudním dvorem v jeho rozsudku ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106), a pokud by tomu tak bylo, klade si otázku, jaké by byly z toho plynoucí důsledky vzhledem k tomu, že rozsudek Consiglio di Stato (Státní rada) č. 7506 ze dne 1. prosince 2009 se stal konečným a podle vnitrostátního práva tudíž zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené.
- 31 Za těchto okolností se Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionální správní soud v Laziu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Může být čl. 22 odst. 3 směrnice 97/13 vykládán v tom smyslu, že umožňuje i pro rok 1998 zachování povinnosti zaplatit poplatek, a sice protiplnění odpovídající – v rozsahu, v němž je vypočítáno v závislosti na totožné části obratu – poplatku splatnému na základě režimu platného před vstupem této směrnice v platnost?
- 2) Brání směrnice 97/13 ve světle rozsudků Soudního dvora ze dne 18. září 2003, Albacom a Infostrada (C-292/01 a C-293/01, EU:C:2003:480), jakož i ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106), překážce věci pravomocně rozsouzené pojící se k vnitrostátnímu soudnímu rozhodnutí, které je výsledkem nesprávného výkladu nebo nedodržení této směrnice samotné, s tím důsledkem, že toto rozhodnutí nemusí být použito jiným soudem, kterému je předložen spor vycházející ze stejného hmotněprávního vztahu, který je však odlišný z důvodu vedlejší povahy požadované platby ve vztahu k platbě, která byla předmětem věci, v souvislosti s níž byla založena překážka věci pravomocně rozsouzené?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 32 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 22 odst. 3 směrnice 97/13 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která prodlužuje pro rok 1998 povinnost uloženou telekomunikačnímu podniku, který je držitelem povolení platného ke dni vstupu této směrnice v platnost, zaplatit poplatek vypočtený v závislosti na obratu, a nikoli pouze na administrativních nákladech spojených s udělováním, správou, kontrolou a uplatňováním režimu obecných povolení a individuálních licencí.
- 33 Soudní dvůr již měl příležitost přezkoumat v rozsudku ze dne 21. února 2008, *Telecom Italia* (C-296/06, EU:C:2008:106), slučitelnost ročního finančního poplatku uloženého společnosti Telecom Italia, bývalé držitelce výlučného práva k veřejným telekomunikačním službám v Itálii, se směrnicí 97/13.
- 34 V uvedeném rozsudku Soudní dvůr uvedl, že směrnice 97/13 musí být vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát od provozovatele, bývalého držitele výlučného práva k veřejným telekomunikačním službám, jenž se stal držitelem obecného povolení, vyžadoval zaplacení takového peněžního poplatku, jako je poplatek dotčený v původním řízení, který odpovídá částce dříve vyžadované jako protiplnění za uvedené výlučné právo, za rok počítaný od konečného data pro provedení této směrnice do vnitrostátního právního řádu, tedy až do 31. prosince 1998.
- 35 V návaznosti na tuto odpověď měl Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionální správní soud v Laziu) v rozsudku č. 11386 ze dne 15. prosince 2008 nicméně za to, že zaplacení poplatku za rok 1998 je se směrnicí 97/13 slučitelné, což bylo potvrzeno Consiglio di Stato (Státní rada) v rozsudku č. 7506 ze dne 1. prosince 2009.
- 36 V této souvislosti má předkládající soud pochybnosti o působnosti směrnice 97/13, zejména jejího článku 22, a klade si otázku, zda je vnitrostátní právní úprava, jak ji vykládá Consiglio di Stato (Státní rada) v rozsudku č. 7506 ze dne 1. prosince 2009, slučitelná s unijním právem.
- 37 V tomto ohledu je třeba jednak připomenout, že podle článku 26 směrnice 97/13 vstoupila tato směrnice v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropských společenství*, tedy dne 27. května 1997. Článek 25 této směrnice uložil členským státům povinnost přijmout předpisy nezbytné pro dosažení souladu s uvedenou směrnicí nejpozději dne 31. prosince 1997.
- 38 Dále podle čl. 3 odst. 3 směrnice 97/13 členské státy zajistí, aby služby nebo telekomunikační sítě mohly být poskytovány buď bez povolení, nebo na základě obecného povolení či individuální licence. Článek 6 této směrnice stanoví, pokud jde o obecná povolení, že kromě finančních příspěvků na poskytování univerzální služby v souladu s přílohou této směrnice členské státy zajistí, aby daně a poplatky uložené podnikům v rámci postupů pro udělování povolení výhradně pokrývaly administrativní náklady spojené s udělováním, správou, kontrolou a zaváděním těchto povolení. Totéž platí pro peněžní poplatky stanovené v článku 11 uvedené směrnice pro individuální licence, s jedinou výjimkou týkající se možnosti ukládat poplatky v případě využití omezených zdrojů, jak je stanovena v odstavci 2 tohoto článku.
- 39 Kromě toho s ohledem na skutečnost, že se směrnice 97/13 použije na stávající a současně i budoucí povolení, jak vyplývá z bodu 26 jejího odůvodnění, článek 22 této směrnice zavedl přechodný režim pro povolení platná ke dni vstupu této směrnice v platnost. Zprvce se podle odstavce 1 tohoto článku poskytuje dodatečná lhůta jednoho roku, která uplyne dne 1. ledna 1999, aby stávající povolení byla uvedena do souladu se směrnicí. Zadruhé je v odstavci 2 uvedeného článku stanovena možnost prodloužit platnost podmínek souvisejících se stávajícími povoleními, avšak s výhradou, že tyto

podmínky nepřiznávají zvláštní nebo výlučná práva, která byla nebo mají být podle unijního práva zrušena a že se toto prodloužení platnosti nedotkne práv, která pro jiné podniky vyplývají z unijního práva. Konečně odstavec 3 téhož článku stanoví, že dotčené povinnosti musí být uvedeny do souladu s uvedenou směrnicí do 1. ledna 1999, jinak budou neúčinné, ledaže by dotčený členský stát na žádost získal od Komise odklad tohoto data.

- 40 V souladu s přechodným režimem stanoveným v článku 22 směrnice 97/13 tudíž členské státy mohly v roce 1998 buď prodloužit platnost podmínek stanovených pro stávající povolení, s výjimkou povolení, která přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, nebo získat od Komise odklad data pro uvedení do souladu se směrnicí 97/13.
- 41 V projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že na základě sdělení ministerstva komunikací ze dne 9. července 2003 bylo od společnosti Telecom Italia požadováno zaplacení částky 41 025 043,06 eur z titulu nedoplatku koncesního poplatku za rozpočtový rok 1998. Toto sdělení bylo potvrzeno Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionální správní soud v Laziu) rozsudkem č. 11386 ze dne 15. prosince 2008 a poté Consiglio di Stato (Státní rada) v rozsudku č. 7506 ze dne 1. prosince 2009, přičemž tyto soudy měly za to, že zaplacení poplatku za rok 1998 je slučitelné se směrnicí 97/13.
- 42 Takový výklad uvedených soudů však nemá oporu v ustanoveních směrnice 97/13 a nelze jej přijmout.
- 43 Zprvce totiž Soudní dvůr v bodě 28 rozsudku ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106), uvedl, že článek 22 směrnice 97/13 výslovně neupravuje peněžní poplatky uplatňované na telekomunikační podniky, které jsou držiteli povolení, ať již obecných povolení nebo individuálních licencí. Tato otázka je řešena výslovně pouze v člancích 6 a 11 této směrnice.
- 44 Zadruhé Soudní dvůr v bodech 32 a 34 uvedeného rozsudku uvedl, že se jeví, že účel článku 22 směrnice 97/13 nemá nic společného se zachováním peněžního poplatku spojeného s dřívějším výlučným právem, a že pokud členský stát nezískal od Komise povolení zachovat zvláštní nebo výlučná práva v oblasti telekomunikací, čl. 22 odst. 2 této směrnice vylučuje zachování podmínek přiznávajících taková práva po 31. prosinci 1997. Pokud je výlučné právo zrušeno, toto zrušení musí mít přitom obvykle dopad na uplatnění peněžního poplatku, který je jeho protiplněním.
- 45 Zatřetí měl Soudní dvůr v bodě 36 téhož rozsudku za to, že povinnost ve formě poplatku spojeného s dřívějším výlučným právem nespadá do rámce povinností uvedených v čl. 22 odst. 3 směrnice 97/13 a že takový poplatek nelze zachovat po 31. prosinci 1997 na základě článku 25 této směrnice.
- 46 Je zajisté pravda, že Soudní dvůr v bodě 38 rozsudku ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106), uvedl, že vnitrostátnímu soudu přísluší určit, zda je poplatek dotčený v původním řízení spojen s výlučným právem týkajícím se veřejných telekomunikačních služeb uděleným společnosti Telecom Italia před vstupem směrnice 97/13 v platnost.
- 47 V tomto rámci však vnitrostátní soud musí zohlednit skutečnost, jak Soudní dvůr uvedl v bodě 39 uvedeného rozsudku, že za předpokladu, že takový poplatek není spojen s takovým výlučným právem přiznaným před vstupem směrnice 97/13 v platnost, je třeba přezkoumat, zda takový poplatek představuje „povinnost“ ve smyslu čl. 22 odst. 3 této směrnice, na kterou by se mohla vztahovat odchylka zakotvená v tomto ustanovení.
- 48 Jak bylo přitom uvedeno v bodě 43 tohoto rozsudku, peněžní poplatky ukládané podnikům, které jsou držiteli povolení v oblasti telekomunikačních služeb, upravují pouze články 6 a 11 směrnice 97/13. Pokud jde o individuální licence, čl. 11 odst. 1 této směrnice stanoví, že cílem daní uložených členskými státy podnikům, které jsou držiteli těchto licencí, je pouze pokrýt administrativní náklady na práci spojenou s používáním uvedených licencí. Shodná úvaha se použije i na daně a poplatky uložené členskými státy za obecná povolení na základě článku 6 směrnice 97/13, který mimoto

zakotvuje jedinou další formu finančních příspěvků, a to příspěvky spojené s poskytováním univerzální služby (rozsudek ze dne 21. února 2008, Telecom Italia, C-296/06, EU:C:2008:106, bod 42 a citovaná judikatura).

- 49 V tomto ohledu z judikatury Soudního dvora vyplývá, že směrnice 97/13 stanoví nejen pravidla týkající se zejména řízení pro udělení povolení a obsahu těchto povolení, ale rovněž povahy, případně rozsahu peněžních poplatků spojených s těmito řízeními, které členské státy mohou uložit podnikům v odvětví telekomunikačních služeb. Tato směrnice by přitom byla zbavena užitečného účinku, pokud by členské státy měly volnost při určování daňové zátěže, kterou musí podniky v tomto odvětví nést (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. září 2003, Albacom a Infostrada, C-292/01 a C-293/01, EU:C:2003:480, body 36 a 38).
- 50 Účinkem takové jiné zátěže, než je zátěž stanovená v člancích 6 a 11 směrnice 97/13, by bylo značně zvýšit daně a poplatky, k jejichž uložení jsou členské státy výslovně oprávněny na základě této směrnice a vytvářela by značnou překážku volnému pohybu telekomunikačních služeb, což je v rozporu s cíli sledovanými unijním normotvůrcem a vybočuje ze společného rámce stanoveného uvedenou směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. září 2003, Albacom a Infostrada, C-292/01 a C-293/01, EU:C:2003:480, body 40 a 41).
- 51 V důsledku toho se pojem „podmínky již existujících povolení“ ve smyslu čl. 22 odst. 2 směrnice 97/13, jejichž platnost může být prodloužena pro rok 1998, vztahuje na různá práva a povinnosti, avšak nezahrnuje peněžní poplatky uložené telekomunikačním podnikům, které jsou držiteli povolení. Tento pojem pokrývá výraz „povinnosti“ ve smyslu čl. 22 odst. 3 této směrnice, který tedy nemůže zahrnovat peněžní poplatek, který je telekomunikačnímu podniku uložen bez souvislosti s podmínkami výkonu jemu uděleného povolení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. února 2008, Telecom Italia, C-296/06, EU:C:2008:106, body 41, 43 a 44).
- 52 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 22 odst. 3 směrnice 97/13 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která prodlužuje pro rok 1998 povinnost uloženou telekomunikačnímu podniku, který je držitelem povolení platného ke dni vstupu této směrnice v platnost, zaplatit poplatek vypočtený v závislosti na obratu, a nikoli pouze na administrativních nákladech spojených s udělováním, správou, kontrolou a uplatňováním režimu obecných povolení a individuálních licencí.

Ke druhé otázce

- 53 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu ukládá povinnost nepoužít vnitrostátní procesní pravidla, která stanoví, že soudní rozhodnutí zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, pokud by to umožnilo napravit porušení ustanovení unijního práva.
- 54 Úvodem je třeba uvést, že ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, jasně nevyplývá, že by překážka věci pravomocně rozsouzené, která se pojí k rozsudku Consiglio di Stato (Státní rada) č. 7506 ze dne 1. prosince 2009, mohla, pokud jde o věc v původním řízení, zavazovat předkládající soud.
- 55 Společnost Telecom Italia a Komise mají v tomto ohledu za to, že předmět věci, ve které byl vydán rozsudek Consiglio di Stato (Státní rada) č. 7506 ze dne 1. prosince 2009, a předmět věci v původním řízení jsou odlišné, jelikož první věc se týkala existence dluhu, zatímco věc v původním řízení se týká zůstatku tohoto dluhu, a tudíž otázka překážky věci pravomocně rozsouzené nevyvstává. Italská vláda naopak tvrdí, že totožnost účastníků řízení a otázek položených ve věci v původním řízení a otázek, ohledně nichž Consiglio di Stato (Státní rada) rozhodla v uvedeném rozsudku, ukládá předkládajícímu soudu povinnost vyhovět tomuto rozsudku na základě překážky věci pravomocně rozsouzené.

- 56 Je přitom třeba připomenout, že pokud jde o výklad ustanovení vnitrostátního právního řádu, Soudní dvůr musí v zásadě vycházet z kvalifikace vyplývající z předkládacího rozhodnutí. Podle ustálené judikatury nemá totiž Soudní dvůr pravomoc vykládat vnitrostátní právo členského státu (rozsudek ze dne 10. ledna 2019, ET, C-97/18, EU:C:2019:7, bod 24).
- 57 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že spor v původním řízení vychází ze stejného hmotněprávního vztahu, jako byl vztah, v rámci něhož byl vydán rozsudek Consiglio di Stato (Státní rada) č. 7506 ze dne 1. prosince 2009, liší se však od věci, v níž byl vydán posledně uvedený rozsudek, z důvodu vedlejší povahy požadované platby ve vztahu k platbě, které se týkala tato věc. V každém případě přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda podle vnitrostátního práva překážka věci pravomocně rozsouzené, která se pojí k tomuto rozsudku, zahrnuje projednávanou věc nebo její prvky, a případně přezkoumal důsledky stanovené uvedeným právem.
- 58 Při neexistenci unijní právní úpravy v dané oblasti totiž podmínky uplatňování zásady překážky věci pravomocně rozsouzené na základě zásady procesní autonomie vnitrostátních právních řádů členských států spadají do působnosti těchto právních řádů. Tyto podmínky ovšem nesmějí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), ani nesmějí být upraveny tak, že by v praxi nadměrně ztěžovaly nebo znemožňovaly výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (rozsudek ze dne 3. září 2009, Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, bod 24).
- 59 Pokud má v tomto kontextu předkládající soud za to, že překážka věci pravomocně rozsouzené pojící se k rozsudku Consiglio di Stato (Státní rada) č. 7506 ze dne 1. prosince 2009 není určující pro rozhodnutí sporu v původním řízení, bude muset tento soud vyložit použitelné vnitrostátní právo v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu směrnice 97/13 za účelem dodržení povinností, které z ní vyplývají. Jak vyplývá z ustálené judikatury Soudního dvora, tato povinnost konformního výkladu vnitrostátního práva je inherentní systému Smlouvy o FEU, jelikož umožňuje, aby vnitrostátní soudy v rámci svých pravomocí zajistily plnou účinnost unijního práva, rozhodují-li o sporech, které jim byly předloženy. Tato povinnost vyžaduje, aby vnitrostátní soud vzal případně v úvahu veškeré vnitrostátní právo za účelem posouzení, v jakém rozsahu může být použito tak, aby nedošlo k výsledku, který by byl v rozporu s unijním právem, zejména se směrnicí 97/13 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. listopadu 2016, Ogňanov, C-554/14, EU:C:2016:835, body 59 a 66).
- 60 Je nutno upřesnit, že požadavek konformního výkladu ukládá vnitrostátním soudům, včetně soudů, jejichž rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky, povinnost změnit případně ustálenou judikaturu, vychází-li tato judikatura z výkladu vnitrostátního práva, který je neslučitelný s unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. září 2018, IR, C-68/17, EU:C:2018:696, bod 64 a citovaná judikatura).
- 61 Vnitrostátní soud se proto nemůže oprávněně domnívat, že dotčené vnitrostátní ustanovení nelze vyložit v souladu s unijním právem pouze z toho důvodu, že toto ustanovení bylo vykládáno ve smyslu, který není s tímto právem slučitelný nebo že jej takovým způsobem uplatňují příslušné vnitrostátní orgány (rozsudek ze dne 24. června 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 79).
- 62 Jak v projednávané věci vyplývá z odpovědi na první otázku, Consiglio di Stato (Státní rada) tím, že v rozsudku č. 7506 ze dne 1. prosince 2009 uvedla, že poplatek požadovaný za rok 1998 od společnosti Telecom Italia, která je držitelkou povolení platného ke dni vstupu směrnice 97/13 v platnost, je třeba uhradit, vnitrostátní právo vyložila, jak vyplývá z odpovědi na první předběžnou otázku, ve smyslu, který není slučitelný s unijním právem, jak jej Soudní dvůr vyložil ve svém rozsudku ze dne 21. února 2008, Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106).

- 63 V důsledku toho v rámci situace zmíněné v bodě 59 tohoto rozsudku předkládajícímu soudu přísluší zajistit plný účinek unijního práva tím, že na základě své vlastní pravomoci případně nepoužije výklad použitý Consiglio di Stato (Státní rada) v rozsudku č. 7506 ze dne 1. prosince 2009, jelikož tento výklad není slučitelný s unijním právem (rozsudek ze dne 8. listopadu 2016, Ogňanov, C-554/14, EU:C:2016:835, bod 70).
- 64 Naproti tomu, pokud má předkládající soud za to, že podle vnitrostátního práva se překážka věci pravomocně rozsouzené, kterou zakládá rozsudek Consiglio di Stato (Státní rada) č. 7506 ze dne 1. prosince 2009, vztahuje na věc v původním řízení, a určuje tak řešení této věci, je třeba připomenout význam, který má jak v unijním právním řádu, tak ve vnitrostátních právních řádech zásada překážky věci pravomocně rozsouzené. Za účelem zajištění stability práva a právních vztahů i řádného výkonu spravedlnosti je totiž důležité, aby soudní rozhodnutí, která se po vyčerpání možných procesních prostředků nebo po uplynutí lhůt stanovených pro tyto procesní prostředky stala konečnými, již nemohla být zpochybněna (rozsudky ze dne 3. září 2009, Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, bod 22 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 11. září 2019, Čálin, C-676/17, EU:C:2019:700, bod 26).
- 65 V tomto ohledu podle ustálené judikatury platí, že unijní právo neukládá vnitrostátnímu soudu, aby nepoužil vnitrostátní procesní pravidla spojující s určitým rozhodnutím zejména překážku věci pravomocně rozsouzené, i kdyby to umožňovalo napravit porušení ustanovení unijního práva jakéhokoli druhu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 68).
- 66 Unijní právo tedy nevyžaduje, aby vnitrostátní soudní orgán musel ze zásady pozměnit své rozhodnutí zakládající překážku věci pravomocně rozsouzené tak, aby zohledňovalo výklad relevantního ustanovení tohoto práva, který podal Soudní dvůr (rozsudek ze dne 11. září 2019, Čálin, C-676/17, EU:C:2019:700, bod 28).
- 67 V každém případě je třeba připomenout, že zásada odpovědnosti členského státu za škody způsobené jednotlivcům porušeními unijního práva, jež mu lze přičíst, je vlastní systému Smlouvy, bez ohledu na to, zda je příčina škody přičitatelná moci zákonodárné, soudní nebo výkonné (rozsudek ze dne 30. září 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, body 30 a 32).
- 68 Vzhledem k zásadní úloze, kterou hraje soudní moc při ochraně práv, jež pro jednotlivce vyplývají z unijních pravidel, by byla plná účinnost těchto pravidel zpochybněna a ochrana práv, jež tato pravidla přiznávají, by byla oslabena, kdyby bylo vyloučeno, aby jednotlivci mohli za určitých podmínek obdržet náhradu škody, jsou-li jejich práva poškozena porušením unijního práva v důsledku rozhodnutí soudu členského státu, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky (rozsudek ze dne 30. září 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 33).
- 69 Mimo jiné zejména z důvodu, že porušení práv vycházejících z unijního práva rozhodnutím, které se stalo končným, a založilo tak překážku věci pravomocně rozsouzené, již nemůže být v zásadě předmětem nápravy, nemohou být jednotlivci zbaveni možnosti uplatnit odpovědnost státu, aby se tímto postupem domohli právní ochrany svých práv uznaných unijním právem (rozsudek ze dne 24. října 2018, XC a další, C-234/17, EU:C:2018:853, bod 58).
- 70 Ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že společnost Telecom Italia podala ve věci v původním řízení proti italskému státu žalobu na náhradu škody v rámci občanskoprávní odpovědnosti z důvodu nesprávného výkonu soudní funkce a že Corte d'appello di Roma (odvolací soud v Římě) podané stížnosti vyhověl, když konstatoval, že Consiglio di Stato (Státní rada) zjevně porušila unijní právo.

- 71 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu neukládá povinnost nepoužít vnitrostátní procesní pravidla, která stanoví, že určité soudní rozhodnutí zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, i když by to umožnilo napravit porušení ustanovení unijního práva, což nevylučuje možnost, aby dotyčné osoby uplatnily odpovědnost státu, aby se tímto postupem domohly právní ochrany svých práv uznaných unijním právem.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 22 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/13/ES ze dne 10. dubna 1997 o společném rámci pro obecná povolení a individuální licence v oblasti telekomunikačních služeb musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která prodlužuje pro rok 1998 povinnost uloženou telekomunikačnímu podniku, který je držitelem povolení platného ke dni vstupu této směrnice v platnost, zaplatit poplatek vypočtený v závislosti na obratu, a nikoli pouze na administrativních nákladech spojených s udělováním, správou, kontrolou a uplatňováním režimu obecných povolení a individuálních licencí.
- 2) Unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu neukládá povinnost nepoužít vnitrostátní procesní pravidla, která stanoví, že určité soudní rozhodnutí zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, i když by to umožnilo napravit porušení ustanovení unijního práva, což nevylučuje možnost, aby dotyčné osoby uplatnily odpovědnost státu, aby se tímto postupem domohly právní ochrany svých práv uznaných unijním právem.

Podpisy.